

Előzetési feltételek
helyben házhoz hord-
va vagy vidékre postán
küldve:

Egész évre 6 frt — kr
Fél évre 3 frt — kr
Negyedévre 1 frt 50 kr

Hirdetések díja:

□ centiméterenként 3
kr. Kereskedők és gyá-
rosok külön árkedvez-
ményben részesülnek.
Hélyegdíj 30 kr.

NYILTTÁR sora 20 kr.

KÖZÉRDEK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Szerkesztői iroda

kiadóhivatal:

Nagyenyedi Könyv-
nyomda és Papíráru-
gyár Részvénytársaság
Főter 38. szám alatt,
hova egy a lap szelle-
mi részét illető köz-
lemények, mint az
előfizetések és
hirdetések bér-
mentesen küldendők.

Kéziratok nem adat-
nak vissza.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Magyar sziv, magyar név.

A fővárosi közgyűlési tereméből nem egyszer indult már ki olyan kezdeményezés, vagy példaadás, amely országos figyelmet keltve, országos eredményeket szült. Innen van, hogy ami a fővárosi municzipium színe előtt történt, gyakran az ország színe előtt történt.

Ilyen országra szóló példaadás történt Budapest törvényhatóságának november 8-iki rendkívüli közgyűlésén, amidőn az újonnan megválasztott polgármester ünnepiesen bejelentette, hogy magyar érzületének külsőleg is kifejezést ohajtván adni, német nevét magyarra változtatja és már mint Halmos János foglalja el az ország első polgármesteri székét.

— Éljen Halmos János! — zugott végig a diszes, oszlopos csarnokban és a lelkes ováció nemcsak az új polgármesternek, hanem az új Halmos-nak is szólt.

A szép példa meg is érdemelte a meleg elismerést, amely a budapesti városatyák gyülekezetében nyilvánult és ennek a példának országos ha-

tásának kellennie, már csak azért is, mert a névmagyarosításban megnyilatkozó elvet, hogy úgy mondjuk, tipikusan fejezi ki. Haberhauer János negyedszázadig volt Budapest székes fővárosnak egyik legkitűnőbb tisztviselője, s másfél évtizednél tovább tanácsura; a tanács egyik oszlopa és egész működésében a frázis nélkül való, külsőleg nem tetszelgő, de annál bensőbb és annál igazabb hazafiság vezette. Magyar volt ő eddig is testestől-lekestől, csak a neve volt nemet; hogy ezt is magyarrá tegye, talán eszébe sem jutott. Most azonban, hogy egyszerre előtérbe került és oda kellett állania, az első helyre, ahol a névnek is minduntalan szerepelnie kell, neki magának is szemet szurt, hogy a magyar főváros reprezentálására nem egészen alkalmas a német név. És azért magyarosította meg a nevét bizonyára, hogy dokumentálva legyen az idegen előtt is, hogy a magyar fővárosban immár a magyar az ur.

Ebben a momentumban látjuk mi a példának országra szóló jelentőségét. Ez is mutatja, hogy a magyar név

nem pusztán külsőség, hanem a magyarság kifelé való reprezentálásának fontos közege. Vannak olyan alkalmak, amelyekben az ilyen külső bizonyítás egyenesen elmaradhatatlan. Az ilyen alkalmakat pedig legjobb be nem várni, hanem megelőzni.

Az idegen nevű magyar emberek legtöbbje pusztán megszokásból és kényelemszeretetből ragaszkodik idegen nevéhez, holott a szíve magyar, ha neve nem is az. Ezzel a megszokással pedig szakítani kellene már egyszer, mert az az alkalom, amely az egyes emberre nézve nem mindig következik be, a magyar nemzet egészére nézve állandóan megvan. Higgyétek el, idegen nevű hazánkfiak, hogy a magyar nemzetre fontos érdekek róják rá a reprezentálásnak azt a kötelességét, hogy külsőleg is lehetőleg mindenben magyar legyen.

Ez a tudat adta meg Perczel Dezső belügyminiszternek is az impulzust a helyneveknek törvény útján való megmagyarosítására. Kívánatos, hogy ezt a példát nagy tömegekben kövessék

TÁRCZA.

Névtelen fájdalom.

I.

Nem tudom én, mi bánt engem,
Mi viharzik a szivemben —
Nem tudom, hogy mi a bajom,
Csak szomorú vagyok nagyon . . .

Csak, hogy messze vágyom innen,
Hol zajtalan, csöndes minden —
Csak, hogy az az egy ohajom:
Pihennek bár ravatalon.

II.

Lelkemen néha felhő-képen
Egy árny vonul át észrevétlen,
Valami csöndes, méla bánat
Időnként loppal rája támad.

És benne lassan addig rombol,
Mig föl-sírok a fájdalomtól —
Mig kívül minden fény köröttem . . .
És aztán újból messze röppen.

Hogy honnan, merre? — Isten tudja,
Hova vezet ez árnyak útja!
Tán ép az örök éjszakából
Szakadt ki ez az árny, magából . . .

Pakots József.

Ünnepi beszéd.

Irta és a Bethlen-főtanoda nov. 7-iki királyünnepén felolvasta: **Bodrogi János** tanár.

(Vége.)

A magyar szabadságharc két dicső, nagy harcát, Bocskay Istvánt és Bethlen Gábort látjuk azután megjeleni. A bécsi, zsitvatoroki és a nikolsburgi bekekötések megteremtői, az alkotmány és lelkiismereti szabadság e hatalmas védelmezői látszólag a dinasztia ellen harcoltak ugyan, de valóságban a magyar nemzeti eszmét senki sem szolgálta hűbben, mint ők; most a magyar király koszorút helyez sirhalmukra, érzébe öntve örökíti meg emlékeiket, elismerve ezzel küzdelmeknek jogos voltát. Igen nagy az örömünk különösen nekünk, akik erdélyiek is és protestánsok is vagyunk, hiszen e szobrokban az uralkodó által is elismerve fogjuk látni azt, hogy Erdély az említett nagy fejedelmek alatt valóságban védő bástyája volt Magyarországnak, fentartója, védője és megőrizője a magyar nemzeti eszmének. Egy nagy államférfi szavaival élve: „látjuk, hogy nemzetünk és dinasztiaink meg nem másítható érdek-közössége folytán, a történelemnek lassan és csodálatos munkamegosztással dolgozó műhelyében a dinasztia nagyságának munkása volt mindaz, aki a nemzet nagyságát szolgálta, bármily tábor-

ban állott legyen zavaros idők viszontagságai alatt.“ Hálás szívvvel adjuk szeretett királyunk e nemes elhatározását különösen mi, hiszen Erdély Mátyás királyának, iskolánk nagy nevű alapítójának emlékét fogjuk majd megörökítve látni, annak emlékét, ki nek szíve mindig egy nagy, független, szabad és alkotmányos Magyarországért dobogott.

Adja Isten, hogy rövid idő alatt mi is röhassuk le hálánkat a nagy fejedelem emléke iránt, egy méltó Bethlen Gábor szoborral, amely talán valahol ez iskola előtt állva, örök időkön át munkára, kötelességtudásra és hazaszeretetre fogja buzdítani Bethlen Gábornak minden szépért és nemesért lelkesedni tudó ifjuságát!

A Bocskay István és Bethlen Gábor szobrai az alkotmány- és lelkiismereti szabadságért folytatott küzdelmünket fogják megörökíteni s hirdetik örök időkön át nagy királyunk felvilágosodottságát, kit e kérdésben kizárólag uralkodói mély belátása, népe titkos ohajának megértése, tehát atyai szíve vezetett.

A Hunyady János és Zrínyi Miklós emlékszobraiban a magyar- és világtörténelem örökké fénylő csillagainak, az igazi hazaszeretet, vallásosság mintaképeinek, a világhírű hadvezéreknek és életüket is feláldozni tudó vitéz katonáknak emlékét fogja megörökíteni szeretett királyunk. Mind

az egyesek is. A hatóságok támogatására a szükséges hivatalos eljárásban mindenki mindenkor számíthat.

Sz. 16480—1897. 120 kgy. Szabályrendelet. Alsófehér vármegye területén alakítandó borellenőrző bizottságok szervezeti szabályai és ügyrendjéről. 1. §. Alsófehér vármegye minden rendezett tanácsu városa és minden járására nézve az 1893. évi XXIII. t.-cz. végrehajtása tárgyában kiadott 53850—97. számú kereskedelemügyi miniszteri rendelet 31. §-a értelmében és rendelkezései szerint egy-egy borellenőrző bizottság alakítatik, az elnökön kívül 4 tagból. 2. §. Az ellenőrző bizottságok feladatait és teendőit az előző szakaszban idézett miniszteri rendelet 33. 34 és 35 §-ai szabályozzák. 3. §. Minden borellenőrző bizottság a törvényhatóság által való megalakítás után az elnök által 30 napokon belül összehívandó, mely alkalommal saját kebeléből elnök-helyettest és jegyzőt választ. 4. §. A borellenőrző bizottsághoz szóló minden beadvány vagy hivatalos megkeresés a bizottság elnökehez címzendő. 5. §. A borellenőrző bizottság annyiszor tart ülést, ahányszor ezt teendői szükségessé teszik. Az ülések a szolgabírói járásokban rendszeren a járás székhelyén, a tagok megegyezésével a járás más községeiben is tarthatók. 6. §. A bizottságban az előadói tisztet a jegyző teljesíti. 7. §. A bizottság határozatait szavazattöbbséggel hozza; az érvényes határozathozatalra az elnökön kívül legalább 2 tag jelenléte szükséges. 8. §. Ha az elnök teendői teljesítésében távollét vagy egyéb okon akadályozva volna, tartozik ezen időre az elnökhelyettest teendői teljesítésével megbízni és erről az első fokú hatóságot értesíteni. Alsófehér vármegye törvényhatósági bizottságának Nagy-Enyeden, 1897. évi október hó 29-én tartott őszi rendes közgyűléséből. Kiadta: Gáspár János, m. főjegyző.

A katolikus kongresszus.

Budapest, 1897. nov. 13.

Csütörtökön, november 11-én délelőtt gyűlt egybe a főrendiház üléstermében a második katolikus autonómiai kongresszus. Az első kongresszus, mint tudjuk, 1870. október 20-án gyűlt össze, de tanácskozásai eredményre nem vezettek. A kongresszust feloszlatták, a katolikus autonómia eszméjét ad acta tették, mig nem Wlassics Gyula kultuszminiszter céltudatos intézkedései új életre keltették azt és heves választási harc után ismét a katolikus kongresszus napirendjére tűzték.

A püspökök előértekezlete, mely a kongresszusra vonatkozólag nem tudott egyértelmű határozatokat hozni, nem enged nagy reményeket fektetni a kongresszus tanácskozásaiába. A kormány minden lépése csupa előzékenység az autonómia iránt és a kongresszus által akarja elérni a kérdések rendezését. A püspökök tartózkodóknak látszanak és ez a maguktartása tökéletesen érthető, ha a laikus elem követeléseit vizsgáljuk, amely — úgy látszik — főleg a püspökök hatáskörét vette célba. Azt akarják, hogy az autonómia ne csupán a nem egyházi ügyekre terjedjen ki, hanem hogy a püspöki székek és magas egyházi méltóságok betöltésére is befolyás biztosítsanak a laikusoknak. A laikus elem kinevezéseket hármaskönyvek alapján akarja elintéztetni, az egyházi méltóságok ellenben egyszer mindenkorra ki akarják magukat vonni az eljárás alól. A laikusok nemcsak a tanulmányalapot kezeletét akarják az autonómiaira bízni, hanem a tanintézetek, közép- és elemi iskolák vezetésére is befolyással akarnak bírni és ez irányban mindazt ki akarják zárni, ami nem tartozik a katolikus autonómia szűk keretéhez.

A különböző érdek-körök összeütközése sokkal keményebb, hogyszem azok kíméletlen kiegyeztetését el tudjuk gondolni. A korona legfőbb kegyuri jogait nem szabad érinteni; a püspökök jogait és befolyását

a püspökök nem engedik megrövidíteni; a laikusok oly kívánalmakkal és követelésekkel lépnek a kongresszusba, melyeket csak igen kis mértékben lehet figyelembe venni. A lelkeskedő papság engedetlen és duzzog, a katolikus hierarchia keretében reformtervekkel foglalkozik és az autonómia sem kell neki mindaddig, míg a kongrua kérdése kielégítő módon meg nem oldatott.

Vaszary Kólos hercegprímás a béke és az evangéliumi türelmesség isteni szavaival nyitotta meg a kongresszust. Az ő fenkölt szándékai szerint magasztos békeműnek kellene lennie a kongresszusnak és a béke egy nagy művét kellene annak megalkotnia. Mert Vaszary hercegprímás jól tudja, hogy ez a kongresszus az utolsó kísérlet az autonómia kérdésének rendezésére és megoldására, hogy jövőre minden magyar kormány kétszer is megfontolja, vajjon megkísérelje-e a kérdés megoldását.

Ha ez a kongresszus ide eredménytelenül feloszlik, akkor hosszú ideig nyugszik a kérdés; nyugszik mindaddig, míg a kormány kötelessége lesz, a saját hatáskörében rendezni a katolikus autonómia ügyét.

A kormány előzékenysége és készsége minden kétségen fölül áll. A kongresszus tagjai a sor, tehát gondolják meg a kongresszus tagjai, hogy a többi felekezetek csak azért lettek oly erősek és hatalmasak, mert autonómiájuk van, melynek bátyafalai mögöl diadalmasan visszautasíthatnak minden támadást.

A nemzetiségi sajtóból.

a) Lukaciu újabb fészkelődése.

Laczfalu hirhelt lelkésze, Lukaciu László, úgy látszik, megint nem fér a bőrébe, s megunva a csendes, paphoz való életet, újra az agitáció terére lépett. Ennek mintegy hírnökeként hosszú vezércikket irt az aradi Tribuna Poporuluiiban „Egy szó a román néphez” címmel, melyben dühösen nekivont mindennek, ami magyar, s mikor eléggé kitombolja magát, arra hívja fel az

a kettőt ismeri az egész mivel világot, hiszen titáni küzdelmek az ókor felisteneire emlékeztet. Szentimre, Vaskapu, Belgrád, Szigetvár hazafias lelkesedéssel tölti el minden magyar ifjú szívét. Ő felsége ezen intézkedése előtt csak pár nappal nyilatkozott így a németek hatalmas ifjú császára, Budavárban a magyar királyi palotában: „Zrinyi, Sziget: az ilyen nevek meg ma is feldobogtatják minden német ifjú szívét!” Hogyne dobogtatná föl akkor a miénket, hiszen a miénk voltak ok első sorban. Világra szóló dicsőségükre most ráteszi az elismerés koszorúját a magyar király, hogy hírük, vitézségük még fényesebben ragyogjon az egész világ előtt.

Magyarország s ezzel az egész nyugoti keresztényvilág- és miveltség védőinek emléket fogja megörökíteni a Hunyady János és Zrinyi Miklós szobra.

Szobor fogja megörökíteni a gróf Pálffy János emléket is, ki „Magyarországnak a trón védelmében nagy érdemeket szerzett” az által, hogy midőn a védtelen Mária Teréziát, Magyarországnak megkoronázott királynéját a fél Európa igaztalanul megtámadta, legelőször ő mondotta ki, mint az ország nádora, hogy „vitam et sanguinem”. Igéretét be is váltotta az agg nádor, mert a lovagias magyar nemzet az ő felhívására mint egy ember fogott fegyvert s megmen-

tette törvényesen megkoronázott uralkodóját, meg az uralkodó házat a minden oldalról tornyosuló veszedelmektől.

Béla király névtelen jegyzőjét is oda állítja a nagy király a többi hősök és nagyok közé, hogy mesélje el nekünk a honfoglalás nehézségeit, dicsóitve előttünk a honfoglaló hősök vitézségét s buzdítson minket is örök időkön át önzetlen hazaszeretetre.

Anonymusnak, a honfoglalás történetírójának s vele a magyar történetírásnak fog szólni tehát ez a szobor. Hadd lelkesítse majd a jövő történetíróit első sorban arra, hogy a te nagyságotat örökítsék meg szeretett király, egy független, szabad és minden ízében nemzeti alapon boldogga, nagygyá fejlődött Magyarországnak.

Szobornüben fog megörökítettetni a legelső kiváló magyar jogtudósunk Werbőczy Istvánnak emléke is. Munkájának — a híres Hármaskönyvnek — kiváló érdeme az, hogy minden ízében erős magyar jogérzüllettől volt áthatva. „Azért a nemzet méltán úgy tekinthetett Werbőczyre, mint a kiből a nemzeti jogi gondolkodás megtestesült, és munkájára, mint amelyben ez a nemzeti gondolkodás a leghivebben van tolmácsolva.” A Werbőczy Hármaskönyve háromszáz esztendőn keresztül, egész 1848-ig, a leghivebb kifejezője s egyszermind védője volt a magyar nemzeti eszméknek.

A magyar nemzet erős jog- és nemzeti érzületének s ugyanakkor alkotmányos királya iránt való rendületlen ragaszkodásának egy java részét a Werbőczy említett munkája ültette át a nemzet szívébe.

És végre a felséges király megörökíti emlékét a nemzet népszerű lantosának Tinódy Sebestyénnek is, talán azért, hogy a mai magyar költészet az ő szellemében vegye ismét lantjára az ősk dicséretét s énekelje el országnak-világnak újra a magyar vitézségét és hazaszeretét.

A Tinódy dicsősége az, hogy a dicsőséget megörökíté.

Örökítse meg a mai magyar költészet is a szeretett nagy király dicsőségét, hirdesse és zugja fülebe az egész világnak, hogy:

„Egy szebb, jobb jövendőt ünnepel e nemzet,
Koronás királya nemzeti hirt pengét!”

Tinódy szobrában nemzeti költészetünket fogja dicsőíteni a szeretett király, s Vörösmartyval ezt mondja a nemzetnek:

„A verseny nyílt, a nemzet él,
Ha egy jobb tagja sem henyl,
Jut ember és kéz, munka, vér;
Mi volna az, mit el nem ér?
S legyen dicsőbb,
Ki tette föbb,
Mert még neked virulnod kell, o hon,
Ragyogva hírből büszkén, szabadon.”

Ezeknek a szobroknak mindenike tehát egy-egy eszmet fog képviselni, eszmét, me-

összes magyarországi oláhokat, hogy ébredjenek fel a lethargiából s ha él még bennük a hit s a nemzeti programba helyezett bizodalom, akkor ennek megvalósítására használják fel minden erejüket. Itt az idő, hogy tiszta lélekkel és testvéri szívvvel munkához lássanak. Kirohanásaiból adjuk a következőket:

„A közohaj, a határozott akarat az, hogy megkezdje az oláh nemzeti párt működését. A magyar kormány embertelen kínzásai nem félemlítettek meg bennünket: százszoros erővel kell küzdenünk a sovinizmus felfuvalkodottsága ellen s győzelmünk kétségtelen lesz. Az oláh nép bekés, rendszertő elemnek bizonyult a multban, s azok, akik bennünket másnak tekintettek, mint rendbontók szerepelnek a világ előtt. Nem fog azokon segíteni e tekintetben sem a szomorú helyzet, melyben vagyunk, sem a millenáris lárma, sem Vilmos császár meglehangu pohárköszöntője. Egyenlenségünk nyomasztó volt, de ellenfeleink kezében mindamelllett nem szolgált fegyverül. A magyarok nem hódítottak ugyan tőlünk semmit, de hosszas tétlenségünk kedvezett nekik annyiban, hogy barbár módon üldözzenek s akadálytalanul zsarnokoskodjanak felettünk. Éppen ez a szomorú helyzetünk térítette észre az oláh népet s ébresztette fel nemzeti öntudatát, melyet most már sem fiainak hibái, sem ellenségeinek áskálódásai és csalogatásai nem rombolhatnak szét, hanem felébredve, fokozatosan fog hódítani. A millenáris ünnep szégyenletes politikai vásárrá alacsonyodott le, s a nemzetiségek tiltakozása világosan mutatta, hogy Magyarország poliglott állam, melynek csak nemzeti konföderációja teremthet szép jövőt.“ A cikk végéig effele nagyhangu frázisokból áll, de meg kell adni, hogy ügyes formájánál fogva hatásos, különösen azokra, akik csak a szép formát nézik és amit olvasnak, a felett nem tudnak gondolkodni.

Egyben megemlítjük, hogy — mint biztos forrásból értesülünk — Ratiu és társai

lyet sem a kor, sem az idő meg nem emészt s amelyeknek örök életük van. Ott fogjuk látni: a hitet, a vallásosságot, a vitészetet és az önfeláldozó hazaszeretetet, a jog- és alkotmánytisztelést; az összesnek a hatása pedig fejleszteni fogja bennünk a nemzeti önértéket és a nemzeti eszmét.

Megkoszorúzza tehát a koronás király azok emlékét, akik szívvvel, lélekkel a nemzeti eszme szolgálatában állottak s ezzel megkoszorúzza magát a magyar nemzeti eszmét, ezer éves létünk s tovább fejlődésünk legerősebb, legbiztosabb, megdönthetetlen alapját. Megkoszorúzza s teljes virágzásra juttatja azt az erős magyar nemzeti eszmét, amely olyan sok időközön át csak bujdosó volt ebben a hazában, fogságban szenvedve rabbilincseket csörgetett, csatamezőkön vérezett, számkivetésben siratta hazáját a Márvány tenger partján, nagy Törökországban és Olaszországban, az Alpsek aljában, új hazát keresett távoli világrészekben, de meg nem halt, hanem ismét hazakerült s mint hazaszeretet százszorosán és ezerszeresen megerősödvé újjá született: a Kárpátok aljában, a Duna-Tisza közén, a magyar nép szívében!!

Ismétlően visszatekintve a szeptemberi napok eseményeire, bámulva kérdezzük:

sai kibékültek Lukaciuekkal s már a jövő héten bizalmas értekezletre gyűlnek össze a főmatadorok, melynek a következő négy tárgya lesz: 1. A helyzet tisztázása s a nemzeti vagyon kezelése iránt való intézkedés. 2. Azoknak a módozatoknak a megállapítása, amelyek szerint a harcot újra fel kell venni, hogy az méltó legyen az ideákhoz. 3. Egy Brüsszelben létesítendő s az oláh érdekeket szolgáló nemzetközi lapnak fentartására és szerkesztésére szükséges anyagi és erkölcsi eszközök megszerzése. 4. Egy új memorandum szerkesztése és egy újabb oláh nemzeti gyűlés összehívása.

b) Leezke a kulturligának.

Közelebről a kulturliga és a mi tulzó román nemzetiségi korifeusaink újra kemény leezket kaptak egy okosan és elfogulatlanul gondolkozó romániai publicista részéről. Jón G. Nadejde felolvasást tartott a napokban Brailában az iparosok körében és a romániai parasztság helyzetéről beszélve, a ligának az alábbi kemény leezket adta:

„A nemzeti kérdés, úgy, amint nálunk izgatnak vele, nagyon különös dolog. A kulturligának az volna a feladata, hogy felvilágosítsa a romániai parasztokat, kik rendkívüli nyomoruság és bajok között tengődnek. Ellenkezően, a liga a Kárpátokon túl lakó románok iránt érdeklődik. Ha Románia a politikai jogok és a közgazdasági állapotok tekintetében mintá-állam volna, mondhatnók, országunkban minden rendben van, most hát miveljük testvéreinket. De mikor mi itt isten tudja hogy élünk, azokat akarjuk kimivelni, akik viszonyilag jobban vannak, mint mi. Nemde különös?

Hogyan keletkezett a nemzeti kérdés? Amint tudjuk, a Kárpátokon túl különféle népek lagnak, s ezen a földön a magyarok uralkodnak. A magyarok és a különféle nemzetiségek között időnként véres összeütközések voltak. Legkitartóbbak voltak a magyarok ellen a románok. De a ro-

Álom vagy valóság-e az, ami velünk történik? „Mátyás király palotája maholnap újra felépül Budavárában s a Mátyás király szelleme már is beleköltözött.“ Látjuk Budavárát a Mátyáskori fényben. Látjuk a magyar királyi udvart és a fényes udvartartást, látjuk az udvar körében a magyar társadalmat, azt a magyar társadalmat, melynek ragyogó csillagai vannak, de régi idők óta nincs jegezesesei pontja. Látjuk ifju, büszke fővárosunkat, hazánk szívet Budapestet hatalmas világvárossá kifejlödvé, mely azonban így is szigoruan megőrizte nemzeti jellegét. Látjuk, hogy ez a város a magyar ipar, kereskedelem, tudomány, művészet és az igazi nemzeti élet középpontja. Látjuk szép fővárosunkban az elmúlt ezer esztendő dicső alakjainak emlékét megörökítve. Látjuk, hogy a magyar nép ismét boldog és megelégedett! Látjuk s a sok fény, dicsőség és boldogság közepette — melyeket lelki szemünk a jövőből elővárásoltak — a te jóságos arczod tűnik föl szeretett királyunk, nemzetünk atya, és tovább nem látunk semmit, csak a te jóságos, atyai, öreg arczodat s önkénytelenül, lelkesedéssel kiáltunk föl, akkor is, ép úgy, mint most:

Éljen a dicső!

Éljen a szeretett király!

mánok nemessége érdekből idő folytán elmagyarosodott s most a nép a nacionalisták vezetése alatt magában küzd a magyarok ellen. Az erdélyi románok a magyaroktól nem kérnek külön polgári jogokat, csak azt, hogy román anyanyelvükön magukat mivelhessék és imádkozhassanak. De ha az erdélyi románok e kérései jogosultak is, vannak nekik olyan kéréseik is, amelyek jogtalanok.

Igy például nem akarnak megtanulni magyarul, holott Magyarországon mindenkinek polgári kötelessége megtanulni az államnyelvet, a magyart is. A nacionalisták nagyon rosszul cselekszenek, mikor Erdély autonómiáját is követelik. A románok annyira szétszórva élnek, hogy ott egy románokból álló államot alakítani nem egyéb, mint álom.

Még helytelenebb az, hogy némelyek egy nagy román birodalmat akarnak alapítani, amelynek Erdély mellett része lenne Beszarábia és Macedónia is. Némelyek elkövettek azt az ostobaságot is, hogy Károly királyt e szavakkal üdvözölték: Éljen a románok császára! Még csak ez kellett. Verekedjünk meg tehát a magyarokkal, törökökkel, oroszokkal, hogy létrehozzuk e nagy birodalmat. Jól van, csak úgy ne járjunk, mint a görögök, kik koldusbotra jutottak, miután a törökök jól elverték.

Nagyon veszedelmes lenne, ha mi arra a gondolatra jutnánk, hogy Erdélyt az oroszok segítségével vegyük el, mert aztán ki szabadítaná meg Romániát az oroszoktól? Az orosz barátság soha sem hozott semmi jót ránk. Ne szítsuk Magyarországon a zavarkat, mert az odavaló zavarok könnyen veszedelembé ejthetik a mi országunkat is. Elégedjünk meg a magunk földével, a magunk országgal, és csak arra legyen gondunk, hogy kimivelhessük és felvilágosíthassuk a romániai paraszt elméjét. Ne kacsintgassunk át a Kárpátokon abban a naiv hitben, hogy kimiveljük azokat, akik miveltebbek, mint mi, elfelejtvén egyuttal, hogy annak idején az erdélyi románok hozták a szabad Romániába a felvilágosodás és civilizáció első fáklyáját. Ha valakinek úgy tetszik, menjen át Erdélybe és látni fogja, hogy az odavaló román paraszt jobban él s miveltebb is, mint a romániai paraszt. Nálunk a paraszt pusztul a szegénység, a betegség, a nyomor és a tudatlanság miatt. Ez ellen küzdjünk, mert az a mi hivatásunk, hogy ezt a népet kiragadjuk elnyomói körmei közül.“

Ördögüzés.

Valóságos modern ördögüzés indult meg egymásután az állami szolgálat különböző ágaiban. Megkezdte a kultuszminiszter, követte példáját az igazságügyminiszter, nyomban utánuk jött a pénzügyminiszter és legújabbán Ludvig Gyula államvasuti elnökgazgató sorakozik Wlassics Gyula, Erdély Sándor és Lukács László mögé, akik erélyes szóval parancsolták ki a protekció ördögét. Nagyon kedélyes ördög volt, de éppen ezért ugyancsak veszedelmes. Fesztelenül forgolódott, grasszált a miniszter fogadószobájától kezdve a legkisebb vidéki irodaigazgató hivataláig mindenütt, és mindenek fölött a képviselőház folyosóján volt otthonos, ahol minduntalan karon csipett egy-egy minisztert, vagy államtitkárt: „Kérlek, kegyelmes uram!“ vagy: „Kérlek, méltóságos uram!“

Kedélyessége itt nyilvánult leginkább.

Ehrugott magától minden formáságot; felülhelyezkedett a kicsinyes párttekineteken és nem egyszer bujt bele olyan honatya bőrébe, aki őt perczzel előbb tele tudóval szidta a korrupciós kormányt, szavalt nagyrelussal a protekció és nepotizmus ellen, amely belefészkelte magát a közszolgálat minden ágába és kiszorítja az igaz érdem elismerését; és mikor beszédét pártjának zugó helyeslése közben befejezte, sietett a balfolyosóra, a miniszteri szoba tájékára, hogy elfoghassa a maga miniszterét s a legszemből mosolylyal kunyoráljon nála: „Kérlek, kegyelmes uram, nagyon tehetséges fiatal ember . . . távoli rokonom . . .“

Bizony volt egy kis kegyetlen malícia is azokban a miniszteri rendeletekben, melyek most szavukon fogják közeletünk jóhangu purifikálóit, a szélsobali, népparti és egyéb erkölcsnemesítő társaságok bajnokait, mondván:

— Tilos a protekció, de — nektek is.

Mintha észlelnék is bizonyos lehangoltságot, bizonyos megütődést azokban az erős morális érzésű körökben: nem halljuk a lelkesedésnek azt a meleg hozsánáját, amelyet vártunk volna egy régóta nagy zajjal hangoztatott követelés teljesültn. Ne méltóztassanak félreérteni bennünket: nem kívánjuk, hogy az ellenzéki sajtó dieshimnuszokat zengjen a kormány tagjairól, a világról sem. Erre nincsenek is rászorulva azok a kiváló államférfiak, akik erős kézzel, bátor lélekkel és becsületes akaratl láttak hozzá a közelet egy nyílt sebének gyökeres gyógyításához. Csak azt találtuk volna mégis helyesebbnek, — írja a P. Corr. — hogy komoly tisztelettel és ne kétértelmű elmésségekkel honoráljanak egy minden kétségen felül nemes, bátor és kívánatos kezdeményezést. Csakhogy persze az egyszeri tisztelendő ur addig beszélt a lélek halhatatlanságáról és addig magasztalta a tulvilági lét gyönyöreit, míg egyszer csak kiszaladt a száján: „Bizony mondom hűveim, mindnyájan meghalunk, a gróf is, a tanító is, a harangozó is, még — talán én is.“

Levelezés.

Maros-Ujvár, 1897. nov. 10-én.

Ha már vállalkoztam, hogy a „Közérdek“-nek jelen alkalommal tudósítója legyek, — ámbar nem először történik — az igazat megvallva, azért teszem, mert igazán közérdekű dolgokról értesíthetem b. lapját, még pedig olyanokról, amelyek mindenkor dicséretre válnak annak, ki ezen dolgokat a közérdek szempontjából megvalósítja.

Ilyen közérdekű dolog sósgyógyfürdők, amelynek kibővítése már bevégzett dolog s a jövő fürdő idényben a fürdőző közönség egy minden tekintetben jól berendezett fürdőt fog találni teljes kényelemmel.

A közönség régi óhajta, hogy a nők és férfiak külön fürdöhessenek, ezuttal tényre vált, mert külön tükör-fürdők, gőz- és uszoda-helyiségek lesznek, úgy, hogy a fürdőző közönség a nap bármely órájában használhatja a fürdőt.

Fritz Pál bányatanácsos, kinek valóságos ambíciója, hogy a fürdőt olyaná tegye, amely megfeleljen a fokozottabb igényeknek is, teljes energiával hajtja végre az újításokat s ma már a munkálatok úgy az uszodánál, mint a gőz- és tükörfürdők-nél annyira előhaladtak, hogy tavaszra már csak a kisebb helyreállítások maradtak. Oly ügyesen és izlésesen lesznek a fürdő-

medenczék és vetkező kabinok átalakítva, hogy alig lehet reáismerni a már sok helyt rozoga épületre.

Energikus bányatanácsosunk, ki, úgy látszik, elvül tüzte ki magának, hogy Maros-Ujvár érdekében minden lehetőt elkövet, amint hallottuk, tárgyalásokat folytat gróf Teleky Ádám ural, hogy a gróf a fürdő épületével szemben egy 10—12 ezer forintba kerülő berházat építtessen, s ha ez sikerül, amit reménylenünk enged a gróf uralnak ez iránybani hajlandósága, akkor fürdők még egyszer annyi közönséget befogadhat s nem lesz a közönség arra kényeszerítve, hogy a fürdőtől távol, drága magán-szállásokban szállásolja el magát.

Fürdők fejlődése és virágzása agilis, működéséből ambíciózt csináló bányatanácsosunk s Maros-Ujvár érdekeit figyelemmel kísérő fiatal főúr, gróf Teleky Ádám kezében van. E két ponderáló tényező bizonyára meg fogja találni azt a helyes utat, melyen haladva, a marosujvári fürdő hazarésztünk legkeresettebb s egyuttal legtöbb kényelmet nyújtó sósgyógyfürdője lesz. Adja az Isten!

* * *

Óvodánk, mely sok vajudas után már tető alatt van, szintén Fritz Pál bányatanácsosunk érdeme. Gyorsan, mondhatnám gőzerővel építette fel, s tavaszra már rendeltetésének átadható lesz. Az óvoda a bányász nép gyermekeire nézve a legnagyobb jótétemény, mert ezzel vége lesz, hogy a kis gyermekek teljesen magukra hagyva, ki legyenek téve veszélyeknek.

Az állami iskola pedig megszabadul attól a nagy tehertől, hogy óvodai kötelesegeket is teljesítsen; a magyarosodás ügye pedig, mely eddig is örvendetes előhaladást mutatott, teljesen biztosítva lesz.

És most térjünk át egy szintén közérdekű intézményre, a rongyos egyesületre. Ez az egyesület 1895. márczius havában szerveztetett s alig két évi működés után 900 forintot fordított a szegénysorsu tanulók felsegélyezésére. Az egyesület Maros-Ujvár derék nőinek becsületére válik. Egy ily kicsiny „város“ — Felvinczhez képest — s annyi lelkesülés benne a legnemesebb ügyért, valóban páratlan.

Nincs elég dicséző szavam az egyesület nemes szívé és lelki erényekben gazdag nőire s különösen nincsen a mívelt, minden fáradságra szívesen vállalkozó derek elnökre, Fritz Pálnéra, ki mint a legjobb családanya, fenkölt lelkének, valódi műveltségének egész erejével éltető lelke az egyesületnek, segítve a buzgó választmányyal, ezzel a lelkes kis táborokkal.

Az egyesület folyó hó 1-én tartotta meg választmányi gyűlését, melynek legfőbb tárgya volt a segélyezés keresztülvitelére az előkészületeket megtenni. Az egyesület ez évben is körülbelől 300 frtot fog segélyezésre fordíthatni.

Az egyesület választmányának megbízásából egy három tagú küldöttség — elnök, alelnök s titkár — kérte fel gróf Teleky Ádámné ő méltóságát, hogy az egyesület megtsitzelze, az egyesület védnökségét fogadja el. A küldöttséget ő méltósága a legszívesebben látta s a védnöki tisztelet kegyesen elfogadta.

A szépségben s lelki erényekben gazdag főúrnó belépésével az egyesület egy magas pártfogót kapott, ki bizonyára ősei nyomdokain járva, a női erények legszebbikét, a

jótekonyságot, nem fogja megvonni az egyesülettől.

Isten éltesse ő méltóságát viruló egészségben, az emberi boldogság minden javai és örömei közt.

Ily kitünő vezérekkel és lelkesült táborokkal az iskoláztatás legadázabb ellenségét, a szegénységet, a nyomort, könnyű elnyomni s így szegény iskolás gyermekeinknek alkalmuk lesz pontosan iskolába járni.

El ne oszgedj, gyermekem, bármily nyomorban élsz, Felemelkedel a porból, hogyha remélsz. Nyujtsd alamizsnaért imára tett kezéd; S angyalként megjelen: az ember-szeretet.

Jovián Miklós.

Mindennapi alakok.

Aszfaltvirágok — aszfaltbogánecok.

Mea culpa! Uj szavak készítésére adtam a fejemet. Igaz, hogy van egy mentségem, t. i. nem pályázom velük holmi Palágyi Menyhért-fele egy aranyokra, hanem azért Kazinczy szelleme e kontárkodásért aligha nem le fog hordani valamelyes spiritista előtt, ha tudomást vesz róla.

Hát legyen ez az én pechem, ámbátor mondhatnám, hogy az „értelmi szerző“ mégsem én vagyok. Mit tehetek én arról, hogy egyszer a budapesti Váci-utcán ez a boldog két szó jutott az eszembe? Eszembe jutott, mert hát eszembe juttatták.

Minden delben a Váci-utcán vitt keresztül az utam és minden delben találkoztam egy, két, három s Isten tudja, hány csapat hölgygel és pedig mindig ugyanazon a helyen és napról napra ugyanazokkal a hölgyekkel.

Ez így, a sok egyformaságnak miatta, talán egyhangu is lett volna, hanem egy kis szint mégis öntött bele a napról-napra változó öltözék, míg viszont a virágcsokor még a különböző öltözékeken is mindig ugyanaz volt.

Ezekről az asszonyokról jutott aztán eszembe az aszfaltvirág kifejezés, amely alatt külön-külön minden egyest értettem.

Fölötte kíváncsi teremtés vagyok s az a gyöngém, hogy minden külső és belső jelenséget, mely szemembe ötlök, analizálni kezdek.

Azt a kérdést tettem föl tehát magamban, hogy miért vegetálnak hát voltaképpen ezek a szép, pompás virágok itt az aszfalton? Hogy megbámultassák a ruhájukat, hogy flörtöljenek? Miért, miért?

És a kérdésben benne volt a felelet is. Azért, azért. Egymás által megbámultatják a ruhájukat, a flörtölést pedig üzük — az aszfaltbogánecokkal. Aki a tudományokban jártas, tudja mindenestire, hogy az „aszfaltbogánecok“ kifejezésre az associatio idearum utján tettem szert.

Az aszfaltbogánecok pedig jól kivault urak, akik szintén virággal járnak a kabátjuk gomblyukában és bogánecstermészetükne! fogva mindig ott tenyésznek az aszfaltvirágok nyomában. Ebben igazán nincs semmi különös, mert egyrészt a bogánec csak bogánec, a virág csak virág, az aszfalt pedig a termő talaj, amelynek melegítő napja a divat s ez minden tekintet nélkül virágot is, bogánecot is fakaszt az aszfaltból, alias termő talajból.

Az aszfaltnak vannak azonban különleges virágai is. Ilyen aszfalt aloe-virága. Ez mindig csak meghatározott időközökben tűnik elő. Láttam például egy asszonyt, aki csak minden csütörtökön delben jelent meg. Lehet, hogy csalódtam benne, mert a többi hat napon talán a Koronaherczeg-utca asz-

faltján tenyészett, de hát a Váci-utczára nézve mégis csak aloe-virág volt. Aloe-bogánásra már nem emlékszem. Talán azért is, mert az aloe-bogánás, mint ilyen, nem létezik.

Hanem egy pompás, fejedelmi virágra még tudok emlékezni. Ezt az aszfaltvirágot ismertem már azelőtt is, csak hogy kegyelmes asszonynak mondták akkor, mert mivel-hogy egy minisztert szokott gyönyörködtetni rendes körülmények között a szépségével.

Hanem ez aszfaltstudiumok után könnyen azt találhatná valaki mondani, hogy:

— Bocsánat t. czikkiró ur, de akinek van arra ideje, hogy ilyen studiumokat végezzen, az maga is csak aszfaltbogánás lehet.

E ráolvasás ellen azonban élénken tiltakozik

Alvinczi Jogász.

Vegyes hírek.

— **Az Emke közgyűlésére** — mely Kolozsvárt ma tartatik meg — városunkból a tegnapi délutáni vonattal Török Bertalan orsz. képviselő, Tóth Miklós ár. elnök, Gáspár János v. főjegyző, Dr. Bocz József főorvos és Bodrogi János Bethlen-kollégiumi tanár mentek el.

— **A Nagyenyei Testgyakorló-Egyesület** f. hó 15-én d. u. 2 órakor rendkívüli közgyűlést tart, melynek egyetlen tárgya a Korcsolyázó-Egyesülettel való egyesülés kérdése lesz. Felhívjuk az egyesület tagjait, hogy minél számosabban jelenjenek meg a nevezetes kérdés tárgyalásán a Kaszinó könyvtár-szobájában.

— **Tiszti orvos.** Mint a hivatalos lap egyik legutóbbi száma jelenti, Darkó József verespataki bányamű-álorvos folyó évi október havában a tiszti orvosi vizsgát szép sikerrel letette.

— **Házasság.** Jánosy Sámuel és neje Tróznai Juliánna (Maros-Béld) Kovács Mihály és neje Keresztesi Róza (Nagy-Enyed) tisztelettel tudatják: Samu és Katicza gyermekeiknek 1897. november 23-án d. e. fél 10 órakor Nagy-Enyeden, Tövis-utca 2. szám alatt megtartandó házassági ünnepélyüket.

— **Köszönet.** Nagy-Enyed város hölgyközönségének a felvinczi vízkárosultak javára küldött 73 drb ruhaneműekért ez uton is hálás köszönetet mondanak a vízkárosultak.

— **Emlékezzünk régiokról.** Nagy-Enyed város tanácsa és képviselőtestületének ide vonatkozó határozata folytán Kovács Gyula polgármester és Szilágyi Farkas ev. ref. lelkész a napokban voltak fent Budapesten, hogy a néhai Sándor Elek polgármester sirja fölé emelendő emlékkő megvételét eszközöljék. Mint értesülünk, az emlékkő egyike volt a Budapesten feltalálható legszebb sarköveknek, melynek vételárát a kiküldötteknek sikerült 1500 forintban megállapítani. A sarkó a napokban érkezik Nagy-Enyedre, amikor is annak felállítása alkalmából a városi képviselőtestület rendkívüli közgyűlést tart.

— **Rossz utra tért nagyenyedi.** Az Esti Ujság írja: A magyar királyi állampénztárnál július 20-án egy fiatal ember nyugtát mutatott be a magyar-francia biztosító részvénytársaság vezérügynökségének aláírásával és pecsétjével, amelyekre az állampénztár a budapesti adófelügyelőségnek becsatolt végzése alapján hétszáznyolcvan forintot kifizetett. Nemrég az elszámolás al-

kalmával ez az összeg hiányzott. Megállapították, hogy a pénzt olyan nyugtára vették föl, amelyen a biztosító társaság aláírása és pecsétje hamisítva volt. A rendőrség kinyomozta, hogy azt a végzést, amelyben az adófelügyelőség a hétszáznyolcvan forintot a biztosító társaságnak kiutalványozta, „ifjabb Pattanyus Antal nagyenyedi születésű huszonhét esztendő adófelügyelőségi diurnista lopta el.” A végzést aztán egy Oesterreicher Dávid, másképp Ország Dezső, sziráki születésű huszonhét éves, nőtlén ügynöknek adta át, aki a rendőrség előtt mint rovott multu ember ismeretes. Oesterreicher a végzés alapján megírta a hamis nyugtát, ugyancsak ő csináltatta a hamis bélyegzőt. Az állampénztárnál fölveve a pénzt, Pattanyusnak háromszázhusz forintot adott belőle. A rendőrség ugy a tolvajt, mint az okmányhamisítót letartóztatta és a vizsgálatot folytatja.

— **Márton napja.** Régi szokása a magyar népnek, hogy kukoriczatörés után neki lát a ludak töméséhez s a kukoriczával gondosan meghízalt ludakat Márton napján öli le s csinál egy bufelejtő lakomat. Minthogy pedig nálunk az efféle összejövetel nem megy diskurzus nélkül, a ludak mellcsontjából és hátgerinczéből megjósolják a téli időt is. Ha több rajtuk a veresség, több lesz a lágy idő, ha pedig nagyobb részt fehérek, több lesz a hó. Német- és Franciaországban egyes községek közösen hízaltak meg egy-két ludat, melyeket aztán különféle színű szalagokkal felcziczomázva, az iskolás gyerekek nagy zsvíj közt belöditnek az iskolaterembe ajándéknak. Lehet, hogy ez a népszokás adta meg a pozsonyi zsidó hitközségnek azt az eszmét, hogy a királynak Márton napján libákat ajándékozzon. Mint Bécsből írják, csütörtökön vitte fel a pozsonyi zsidók hármasküldöttsége a királyhoz a szokásos Márton-ludakat. A három gyönyörű ludat, amelyek magyar és osztrák színű szalagokkal voltak díszítve, a Hofburgban egy komornyik vette át. A küldöttséget a király később az általános kihallgatások során fogadta.

— **Kertészek — önkéntesek.** A honvédelmi miniszter és a közös hadügyminiszter nagy örömet szereztek a kertészeknek. A két miniszter ugyanis egyetértően elhatározta, hogy ezentul azoknak a növénykedvelőknek, akik a budapesti m. kir. kertészeti tanintézetet végezték, önkéntességi joguk lesz. Ez a rendelet tehát a kertészeti tanintézetet a főgimnáziumokkal és főreáliskolákkal egy nivóra emelte.

— **Fénykép a vasuti jegyeken.** Csak nemrég hozta be az angol bank azt az újítást, hogy számfejtő hivatalában gyorsfényképező gépet állított föl, mely minden ügyfelet, aki innen a pénztárhoz távozott, lefotografált; a pénztárnál megfordult egyének folyószámot kaptak, mely folyószám egyezett a fölvevő fényképpel. Ha már most valamelyik ügyfél becsületlenkedett, rögtön készületben volt a fényképe. A „Technical Herald” mostani számában arról tesz említést, hogy a fényképezést a vasuti jegyeknél való ellenőrzésre is fel lehetne használni. Az amerikai vasutak ugyanis az odavissza utazásra szóló jegyeknél rendkívül olcsó tarifát állapítanak meg s ezért gyakran megtörténik, hogy az utas ilyen jegyet vált s a jegyek még föl nem használt szelvényét eladja. Mivelhogy Amerikában a családság is nagy stílusban történik, „Scal-

pers” czim alatt társaság alakult a retour-jegyek s egészen el nem használt körutazási jegyek értékesítésére. E családság megátalását akarja most az ugynevezett Small-fele készülék elérni, olyan, hogy mialatt az utas jegyet vált, a készülék fél másodperc alatt ugy a menet, mint a jövet-szelvényre lefényképezi. A jegy hátsó lapja ugyanis fényérzékeny s a gépezet nálunk is ösmertes fényképező automatákhoz hasonlít. A „Technical Herald” azt hiszi, hogy e készülékkel a vasuttársaságok százezrekre menő megkárosodástól esnek el, — fölveve, hogy a fényképek fölismerhetők lesznek.

— Az olasz vasutak megdrágítása.

Az olasz kormány, hogy a vasuti alkalmazottak nyugdíj-pénztárában mutatkozó hiányt fedezze, a parlamenttel egyetértőleg a már különben is magas vasuti díjak fölemelését határozta el. Az új tarifa néhány hónap múlva lép érvénybe, úgy, hogy akik még ez év őszén utaznak Olaszországba, a fölemelt díjakat nem fizetik. A tarifa-emelés olyan, hogy első sorban csak az idegeneket fogja megadóztatni, mert míg a szomszédos forgalomban csak egy százalékkal drágulnak a jegyek, a gyorsvonatok menetdíjait a távolsági forgalomban tíz perccenttel emelik. Ezeket a vonatokat pedig többnyire csak idegenek használják, mert az olasz ember hosszabb utazásokra nem igen vállalkozik.

— **A ki a fülel lát.** A rendes ember csak a szemével lát, de egy fiatal francia leány a fülel is lát, oly értelemben véve e kitélt, hogy bizonyos hangok hallatára színbenyomások keletkeznek a szemén, a mint azt alább ki fogjuk fejteni. Előbb azonban utalunk arra, hogy a hihetetlenül hangzó hír a Revue de Medecineben jelent meg, orvos olvasóink tehát ne vessenek a szemünkre érte. Az említett leány az abnormális színbenyomásokat csak az a és i hangokra érzi. Ez pedig akként, hogy ugyanakkor, a mikor a hangokat hallja, fekete színt (az a-nál) és vöröset lát (az i-nél.) Nem úgy, mintha az előtte levő tárgyak előtte e színben folynának, de szemének hátsó falán ily benyomások keletkeznek. Mindegy, akár ő maga, akár más személy ejti ki az említett két hangzót, de elengedhetetlenül szükséges, hogy csupán önmagukban és önállóan, nem pedig valami szöbe kapcsolva, más betűk között ejtessenek ki. Ha férfi mondja a hangzókat, az erősebb hang hatása alatt erősebb a színhatás is, nevezetesen sötétebb. A női hangnál viszont világosabb. Ha csak rá gondol a hangzókra, akkor ugyan szinte előtűnnek az említett színbenyomások, de elmosódottan és halványan. Más hangzók nincsenek hatással a szemére. Az esetnek tulajdonképpen az esetleges tanulságai a legérdekesebbek. Ugyanis az orvosok most kísérleteket fognak tenni, vajjon — más személyeken — nem lehetne-e színek segélyével, fényhatásokkal hangbenyomásokat elérni? Ami ezen fontos, mert az esetben a siketnémáknak valamiképpen lehetővé volna tehető, bár korlátozottan is, a hallás. Viszont vizsgálni fogják a többi hangzók esetleges színhatásait vakokkal szemben, a kiket így bizonyos színek iránt látókká tennének.

NAPIREND.

Vasárnap, nov. 14. Emke közgyűlése Kolozsvárt d. e. 10 órakor.

Hétfő, nov. 15. A Testgyakorló Egyesület gyakorló órája d. u. 6—7-ig. Országos vásár Egerbegen.

Kérjük a városi hatóságokat és az egyletek elnökségeit, hogy a gyűlések idejét jó előre lapunkkal közölni sziveskedjenek.

Meteorológiai jelentés nov. 10-től nov. 13-ig.

Nap	Óra	Légnyomás 700+	Hő	Szél iránya és erő- sége	Bor- lat	Csapadék	Hő napi max. min.
10	7	77.7	-5.3	N ₂	1	—	
	2	78.0	-1.7	NE ₂	2	—	-1.1 -12.5
	9	81.8	-6.2	N ₂	1	—	
11	7	84.3	-12.2	N ₂	0	—	
	2	82.4	-5.2	S ₁	0	—	-5.0 -14.0
	9	83.0	-11.2	NW ₁	0	—	
12	7	82.6	-13.2	N ₁	0	—	
	2	79.4	-4.1	S ₁	0	—	-4.0 -13.4
	9	78.9	-9.8	N ₁	0	—	
13	7	78.1	-12.0	N ₂	0	—	
	9						

Kilátás: Még száraz hőemelkedéssel, később borulás és enyhe idő várható.

* A légnyomás tenger színére van átszámítva. — Hő C° fokokban. Szél iránya: N = észak, S = dél, E = kelet, W = nyugat. Szél erőssége = 1—10-ig. Borulat foka = 1—10-ig. Csapadék mennyisége milliméterekben értendő. ● = eső, * = hó, ▲ = jég, △ = dara.

Apróságok.

Párbeszéd.

Nő: Látod, most elkártyáztad a pénzedet. Miért jársz a klubba? Okos ember a feleségére hallgat.

Férj (indignálódva): Ej, — okos embernek egyáltalán nincs felesége.

Állatseregletben.

Tanár: De hisz ez az orangutang ember! Ez vakmerő család!

Direktorné (könyörögve): Az Istenre kérem, tanár ur, hallgasson. Az orangutang beteg lett és most a férjem helyettesíti.

Jó bizonyíték.

Koldus: Meltóságos uram, segítsen egy vak emberen!

Ur: Eredj innen, te himpellér; hogy tudhatom én azt, hogy igazán vak vagy?

Koldus: Hát nem hallotta, hogy méltóságos urnak czimeztem?

Kulisszák közt.

Első ballerina: Hát Gizike, te fekete harisnyakötőt viselsz?

Második ballerina: Igen; én ide rejtem gyászomat.

Az iskolai cenzurák idejéből.

— Papa, miért sir a mama?

— Bizony, fiam, oka van sirni, tönkre mentünk, megbuktam.

— Hát miért nem teszel pótvizsgát?

Gyermekharag.

Anya (kisdédéhez, kit ölében tart): Te vagy az én kedves, aranyos, kis Pistikám!

A kis Mariska (akit mamája valami csiny miatt épen az imént megvert): Ne higgy neki, Pistá! Ha majd nagyobb leszel, mégis megver a mama.

A háromszemű francia szultán.

Hourst hadnagy, francia felfedező utazó, a Niger- és a tuaregek országában szerzett elményeiből több érdekelt kalandot és jellemvonást beszél el. Hourst számos képet

vitt magával, melyek a köztársasági elnököt ábrázolják. A „franciák szultánja“ a négekre mely benyomást tett és arczképet mindenütt megcsodálták. Ha csodálkozásukból felocsudtak, rendesen ezt a kérdést intézték a hadnagyhoz:

— Ez a te apád? — és aztán Faure monokliját szemlélve, tudakolták:

— Miért van neki három szeme?

Mely kérdésekre Hourst a következőleg válaszolt:

— Igen, ez az én apám és mindnyájunk atyja, és azért van neki három szeme, hogy mindnyájunkat egyszerre láthasson!

A negerek azóta vallásos tisztelettel viseltetik a háromszemű szultán iránt.

Jeles familia.

— No mondja csak, Oszkár ur, ön elég csinos fiatal ember, miért nem nősül?

— Családi hagyomány ez, szomszédné. Három század óta apáról fiúra szállt és mindannyian nőtlenek voltak.

Közgazdaság.

Szuperfoszfátot vagy Thomas-salakot alkalmazzunk-e ősszel?

Örömmel konstatalható, hogy a foszfortartalmú műtrágyák használata évről évre terjed, s így remélhető, miszerint elvégre is megfogjuk érni azt az időt, amikor azok használatának fontossága általános el fog ösmertetni. Gazdáink mindinkább arra a meggyőződésre jutnak, hogy haszonnal gazdálkodni a mai, még mindig elég nyomott árak mellett csak úgy lehet, ha minél többet termelünk egy és ugyanazon területen, már pedig a legjobb istálló-trágyázás mellett is talajunk foszforsavtartalma, különösen belterjes gazdasági mód mellett, folytonosan apad, holott éppen a talaj foszforsavtartalma van elhatározó befolyással a termés nagyságára. A termelési költségeket apasztani alig lehet, sőt különösen az agrár szocializmus behatása következtében az inkább fokozódik, nem marad más hátra, mint aránylag csekély többlet kiadással, mint a termelési nagyságát jelentékenyebben fokozni. Ugyanezen cél elérésére az állattenyésztésnek is nagyobb mérvbeni felkarolását ajánlják s méltán is; e tekintetben mutatkozik is haladás, habár gazdaságaink legnagyobb részének állat-állománya még mindig nem elég nagy, ami leginkább a takarmány-hiányban leli magyarázatát. Pedig, ha rétejüket jobban ápolnák, ha vízlecsapolás, ha boronálás, trágyázás által azok termését fokoznák, úgy mindjárt több takarmány állana rendelkezésünkre, s jobb és több állatot lehetne tartanunk.

A rétegek ősszel való trágyázására leginkább a Thomas-salak ajánlható. A humuszban többnyire gazdagabb és nedvesebb rétek talajának magasabb savtartalma a Thomas-salagnak nehezebben oldható foszforsavtartalmát is elég jól oldja. Szántóföldeken azonban a Thomas-salagnak foszforsavtartalma sokkalta nehezebben és lassabban oldódik, s ilyen helyeken határozottan előny nyújtandó a vízben oldható, foszforsavat tartalmazó szuperfoszfátnak, amely vízben oldódván, egyenletesen oszlik el a talajban s így a gyökérzet által teljesen kihasználható. A nehezebben oldható Thomas-salak foszforsavtartalmának sokkalta csekélyebb mennyisége használható fel a növényzet táplálására egy és ugyanazon idő alatt, amit bizonyít számos kísérlet azon

eredménye, hogy Thomas-salak után csak fel olyan többlet éretett el, mint a szuperfoszfát után. Természetesen salak és salak között is különbség van, s csak az a salak ér valamit, amelyik magas percent citrátban oldható foszforsavat tartalmaz. A Thomas-salak citrátban oldható foszforsavának klgája helyben Bubenzenben 12 krba kerül, a szuperfoszfát vízben oldható foszforsavának klgája ellenben körülbelül 23—23½ krba kerül a rendeltetési állomáson. Látszólag tehát a Thomas-salak jelentékenyebben olcsóbb a szuperfoszfátnál s így kérdés, miért ajánlja e közlemény inkább a drágább szuperfoszfát használatát?

E kérdés eldöntésénél tekintetbe veendő mindenek előtt az illető növény fejlődési időszakának tartama. A tavaszi növények, aminők a zab, árpa, cukorrépa, takarmányrépa stb., trágyázásánál a Thomas-salak szóba sem jöhet, mert sokkalta lassabban oldódik, semhogy a rövid fejlődési időt igénylő tavaszi vetemények hasznát vehessék. A tavaszi vetemények műtrágyázásánál tehát a szuperfoszfáttal a Thomas salak egyáltalán nem versenyezhet.

Az őszi veteményeknél ily határozottan nyilatkozni bajosabb, mert a jóval hosszabb ideig tartó vegetáció ideje alatt, különösen ha a talaj homokos és humusz dus, a Thomas-salak is inkább oldódik. Középkötött-ségű, vagy éppen kötött talajokon azonban a szuperfoszfátnak határozottan előny nyújtandó, már csak azért is, mert részben azonnal oldódván, már ősszel megjavítja a vetéseket, amelyek így azután erőteljesebben mennek neki a télnek, s tavasszal is jobban fejlődnek. Főleg abban az esetben, ha előzőleg a talaj csak istálló-trágyát kapott s foszfor-trágyázásban nem részesült, a Thomas-salak a legtrágyább esetben fog haszonnal járó eredményt felmutatni, az ilyen talajokon csak szuperfoszfáttal lehet elérni kedvező eredményt, ezzel is csak akkor, ha nagyobb mennyiséget adunk, nevezetesen legalább 40 kg. oldható foszforsavat hektáronként. Mig jobb talajokon holdankint 1 mm. 16% szuperfoszfát biztosítja a jó eredményt, addig a rossz, kötött talajokon 2 mm. is szükségeltetik hasonló eredmény elérésére. Részemről a Thomas-salakkal trágyázást csak olyan esetben ajánlhatom, amidőn a talajt nagyobb mennyiségű rezerv tápláló anyaggal akarjuk ellátni, így pl. luczernások készítésénél, ahol helyén van, hogy a Thomas-salak több évre kihatóan javítsa a termést. A gabonaféléknél ellenben a gazda nem azért alkalmaz műtrágyát, hogy annak eredményét két, három év múlva lássa, de látni akarja már a legközelebbi aratás alkalmával, ezt pedig a Thomas-salakkal nem, hanem csakis a szuperfoszfáttal érheti el.

Az eddigi kísérletek azt bizonyítják, hogy Thomas-salakkal kétszer annyi kell, mint a szuperfoszfáttal s így azután a szuperfoszfát használata nemcsak eredményesebb, de a legtöbb esetben tényleg is olcsóbb a Thomas-salak használatánál. Függetlenül az illető terület s a gyár közötti távolságtól. Mig ugyanis a szuperfoszfát ára mindenütt egyforma, amennyiben a szállítási költségeket a gyárak viselik, addig a Thomas-salak ára a távolság szerint változik, hazánkban pd. 2.60—3.20 frt között, amely körülmény a szuperfoszfát javára nagyon megkönnyíti a számítást. Ha pd. 17% citrátban oldható foszforsavat tartalmazó Thomas-salagnak waggononkénti szállítási költ-

sege 65 frt, egy kg. foszforsav a redeltetési állomáson 15.8 kr, 15% salaknál 16.4 kr. Ilyen helyeken tehát a Thomas-salak, miután kétszer annyi szükségeltetik belőle, mint a superfoszfátból, ez utóbbinál tényleg is drágább.

Az előadottakból tehát az következik, hogy a superfoszfátot ősziék alá is ugyanazon kiadással, de bizonyosan legalább kétszer akkora haszonnal lehet alkalmazni, mint a Thomas-salakat.

C s a r n o k.

Tompa Mihály fiatalkori verse.

Az Irodalomtörténeti Közlemények legújabb füzeteiben Hellebrandt Árpád Tompa Mihálynak egy eddig ismeretlen fiatalkori versét ismerteti.

1841-ben Fáy Ferencz, a sárospataki kollégium gondnoka, a debreczeni váltótörvényesek elnökévé neveztetvén ki, a sárospataki tanuló ifjuság egy kis emlékfüzetet adott ki tiszteletére következő czímmel: „Hála-emlék, melyet Méltóságos Fáy Fáy Ferencz urnak, a debreczeni váltótörvényesek Elnökének tiszteletére hű gondnoki atyáskodásáért szentele a sárospataki tanuló ifjuság. Sárospatakon, 1841.”

E 11 negyedréti lapból álló füzetben Miskolczi Mihály hittudom. hallgató, Tompa Mihály bölcselked. hallgató, Sebők Károly hittudom. hallgató és Nagy Ábrahám hittudom. hallgató irtak bucsuzó verset Fáyhoz.

Tompa költeménye e füzetnek 5—7. lapját foglalja el s Miskolczi verse után következik. Sem összes költeményei közé nincs felvéve, sem másutt nem jelent meg; ezért nem fölösleges dolog ennek közlése:

Zugó viharral küzdő oceán'
Hullámit, és a felhevült kebel'
Érzelmét, melyben öröm s szomor
Csatára kelt; életvalón ki tudná
Élettelen lapra önteni?
Nagy férfiú! míg ajkaink meleg
Hálát rebegnek, és öröm ragyog
Szemünkben; szívünk elszorul . . .
Arzunkra hullanak búcsukönyveink,
S az eredmény' csodás vegyülete,
Tördelt szavakban ömledez feléd.

A gyors idő fut; s mint sebes folyam
Ragadja a part' lenge füveit,
Elhordja napjainkat; és ki azt
Munkálatlanul letűnni engedé,
Mint könnyű sajkaút a mérhetlen
Víz' tükre, elmúlik nyomtalan,
S a sir göröngyeit nem éli túl;
De tettek által halhatatlanul
Am a derek, s nevé kivija rénye
A bús feledség éj' homályiból,
Miként a fénykirály habokba száll,
De éltető világot még sokáig
A bérczek' ormain ragyogva hint.

Márványt emel a hála s tisztelet
Annak, ki a közügy' javára élt.
Hű Gondnokunk! sok üdves tetteidnek
Illy nagyszerű emléke iskolánk,
Mert két tized — laukadni nem tudó
Atyáskodásod tanuja — tűnt el
Felette; melyben jelszavad vala:
— Követve szép lelked' sugallatát —
„Diszét, javát munkálni ennek, és
Mi ezt emelje, létesíteni.“
Emlék ez, és dicsőbb mint a hideg kő,
Mely holt betűkkel érzéketlen áll,
S bár sorsod int és elszakaszt körünkből,

Szívünkben élni fogsz örökre, s abból
Mély tisztelet s hő hála leng utánad,
S csak végütésekor hal el veled.
És most az elválás' bús perczein,
Fogadd közös hálánk atyáskodó
Buzgalmidért, miket tanusítál
Intézetünk körül; s hogy ápolád
A tudomány szelid virányait:
Oh! ezt méltánylani a jó király,
Hazánk atyja is kegyes vala.
Hálánk csak egyszerű virágfűzér;
Melyet számodra tisztelet kötöz;
Csak gyenge sugár a hő láng helyett,
Mely szívünk' oltárán lobog feléd.
Mert a kebel' tolmácsa: nyelv és ajak
Szavakban oly szegény s elégtelen
Hűn visszaadni annak érzetét.

De szólnak könnyeink, a melyeken át
Tükröznek a szív' hő indulati,
Tiszták ezek, mint a forrás, miből
Fakadnak bús szemünk' pilláira.
Sirunk — mert távozol nemtőnk! — de menj,
Kisérjen áldásunk örökre — !
Menj! készen új pályád, a melyre már
Régen utat törének érdemid;

S miként bátran repül a nap felé,
A bérczen lakó királyi sas,
Lépj a dicsőség fényfokán magasbra.
S légy mindenütt a jóügy' bajnoka;
Melyért legyen jutalmad: jó királyunk'
Magas kegyelme, és a hon meleg
Hálája, és az édes öntudat.

Tisztán ragyogjon még sok éveken át
Feletted a boldogság nyílt ege.
Találj lelkes nőddel boldogító
Gyönyört, jeles reményű magzatodban;
Kit képezhess erényid' nyomán,
Ki örökölje szép erényidet.
Ugy folyjon élted, mint a rét' ölen,
Vésztlől zavartan kies folyam,
Mely partain virágokat nevel,
S jótékonyan árasztva csöppjeit,
Körülte minden diszlik és virul.

Szerény Fáyunk! fájdalmasan búcsuzunk
Tőled, kit oly szeretve tisztelünk;
De él reményünk, hogy ha elszakadsz is,
Jó szívedtől feledve nem leszünk,
S gyakorta feltűnendik képzetedben,
A tégedet hálásan tisztelő
És vérző szívvel elváló Patak!

Tompa Mihály,
bölcselked. hallgató.

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadó:

Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru-gyár részvénytársaság.

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráru-gyár részvénytársaság könyvnyomdájában.

Sz. 43249—97. IV.

Pályázati hirdetmény.

A nagyenyedi m. kir. pénzügyigazgatóságánál üresedésben levő pénzügyi fogalmazó gyakornoki állásra pályázat hirdettetik.

Felhivatnak ennél fogva mindazok, kik ezen 500 frt évi segélydíjjal javadalmozott állást elnyerni óhajtnak, hogy az 1883. évi I. t.-czikk 3. és 5. §§-ában előirt elméleti képzettségüket, családi és utónevüket, honosságukat, születési helyüket, életkorukat, vallásukat, családi állapotukat, megszakítás nélküli előéletüket, nyelv- és szakismereteiket, erkölcsi

magaviseletüket és egészségi állapotukat igazoló hiteles okiratokkal felszerelt pályázati kérvényeiket, amennyiben már államszolgálatában vannak, felettes hatóságuk útján, amennyiben pedig állami szolgálatban nincsenek, az illetékes főispán útján 2 (kettő) heti határidő alatt ezen kir. pénzügyigazgatósághoz nyújtsák be.

M. kir. pénzügyigazgatóság.

Nagy-Enyed, 1891. november hó 7-én.

Reinbold,
pénzügyigazgató.

1293 1—1

Két péktanonc

kerestetik azonnali felvételre

Hamberger Károly

pék mesternél

Maros-Ujvárt.

1277 4--5

1897. évi 2295 szám.

fbh.

Árlejtési hirdetés.

A marosújvári és deésaknai m. kir. főbányahivataloknál 1898. évben a következő termények és anyagok szükségességek.

I. Maros-Ujvárra:

Elegy buza	900,	esetleg	1800 hktl.
Tengeri (törökbuza)	1000	„	„
Petroleum I. minős. amerikai	4000	klgr.	„
Faggyugyertya	6000	„	„
Repczeolaj kétszer finomított	2000	„	„
Gépolaj I. minőségű orosz			
„Bakan“	3000	„	„
Henger-kenőcs sárga	1000	„	„
Parafin-kenőcs sárga	1500	„	„

II. Deésaknára:

Petroleum	600	klgr.
Faggyugyertya	2000	„

Ezen termények és anyagok szállítását elvállalni szándékozók felhivatnak, miszerint 50 kros bélyeggel ellátott és 5%-nyi bánatpénzzel felszerelt, esetleg csak egyes tárgyakra és hivatalokra vonatkozó, a pályázati feltételekben meghatározott módon kiállított írásbeli ajánlatukat **folyó évi november hó 25-én délelőtt 10 óráig** „Ajánlat anyagok szállítására“ feliratu borítékban lepecsételve ezen kir. főbányahivatalhoz nyújtsák be.

A petroleum, repczeolaj, gépolaj, henger- és parafin-kenőcsre vonatkozó ajánlatokhoz minták csatolandók, és az általános árlejtési feltételek alulírott m. kir. főbányahivatal irodájában a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők.

Magy. kir. főbányahivatal.

Maros-Ujvár, 1897. évi november hó 4-én.

1200 2—2

Dr. Högyes korszakos találmánya Asbest-talpbélés.

Nincs bőrkeményítés!
Nincs lábizzás!
Nincs meghűlés!
Nincs s. m. miféle lábbaj!

Követeljük az
**Asbest-
talpbélést**
cipészainktől.

Felnőtteknek 35—45
számig tuezatja 12
frt. párja 1 frt 20 kr.
Gyermekeknek 20—
34 számig tuezatja
6 frt. párja 60 kr.

Csak utánvét mellett.

Dr. Högyes találmányát szaba-
dalom védi minden országban.

Bővebb felvilágosítást készséggel ad

Az „Első magyar asbestáru-gyár”

Budapest, VI., Sziv-utca 18. szám.

Nagy-Enyeden kizárólagos elárúsító:

Winkler János ur.

1259 5—17

Hirdetmény.

Nagy-Enyed város határán 37 hold
résztint **szántó**, résztint **kaszálóból**
álló **BIRTOKTAG**, továbbá a „rétes”
dülőben egy nagyobb, a „Gerepen”-ben
egy kisebb **szőlő**, két gyümölcsös
rét és egy **kertes házastelek** a

jövő gazdasági évtől kezdően **haszon-
bérbe kiadó**. Értekezhetni **Jovián
Jenő** tulajdonossal Nagy-Szebenben,
levél útján. 1288 3—3

Az építető közönség figyelmébe!

Tisztelettel értesítem Nagy-Enyed város és vidékének építető közönségét,
hogy helyben, 1897. év november 1-től fogva elvállalok mindennemű lakó- és ber-
házak, viidéki iskolák, templomok és gazdasági épületekre

tervezet és költségcsámítás

Tisztelettel értesítem Nagy-Enyed város és vidékének építető közönségét,
hogy helyben, 1897. év november 1-től fogva elvállalok mindennemű lakó- és ber-
házak, viidéki iskolák, templomok és gazdasági épületekre

teljes tisztelettel

Bakó Károly,

okl. közműves-mester,
építési vállalkozó.

1278 3—5

Lakásom: Tóvis-utca 44. szám.

Sz. 5003—97. közig.

Hirdetmény.

Alulírt hatóság közhírré teszi, hogy a
Nagy-Enyed város tulajdonát képező
alábbi bérletekre 1898. évi január 1-től
3 évre terjedő bérleti időre, és pedig:

1. a Nemzeti szállodára 1200 frt évi
bérösszeg;
2. a szeméttám- és helypénzszedésre
3334 frt 34. kr évi bérösszeg;
3. a középső malomra 2400 frt évi
bérösszeg;
4. az alsó malomra 1600 frt évi bér-
összeg és végül
5. a Herzsa-erdőn 44 katasztrális
hold területen mintegy 3180 örköbmé-
ter fáról termelendő eserkéregre évi
1400 frt bérösszeg mellett **folyó évi
november 25-én, esetleg 26-án**
d. e. 10 órakor a tanács irodában
nyilvános szó- és írásbeli ajánlatokkal
összekötött árverés tartatik.

Árverezők tartoznak bánatpénzül a
kikiáltási ár 10%-át készpénzben, vagy
óvadékpapirosban letenni.

Tanács fentartja a jogot, hogy az
árverezők között szabadon választhasson.

A feltételek a tanács irodában meg-
tekinthetők.

A városi tanácsból.

Nagy-Enyed, 1897. november 2.

Kovács Gyula s. k.
polgármester.

2189 2—2

EGÉSZEN FRISSEN ÉRKEZETT.

Tisztelettel értesítjük az építető közönséget, vállalkozókat és hivatalokat, hogy bizományosunk **Bisztricsány
Lajos** urhoz Nagy-Enyedre nagyobb mennyiségű

ROMAN és PORTLAND CZEMENTET

küldtünk. A beocsini cément legjobbnak bizonyult minden gyártmány felett. Bizományosunk bármely állomásra a fentebbi
beocsini gyártmányokból legolcsóbban szállít bármekkora mennyiséget.

Tisztelettel
BEOCSINI CZEMENT UNIÓ.

Ajánlom minden háztartás-
hoz, különösen üzletek, pin-
czék, raktárokhoz és csator-
nákhöz biztos, mérég nélküli

egérirtó

szereimet; az eredményért **szav-
vatolok**, ellenben a pénz vissza-
adatik.

Raktár: **Bisztricsány Lajos**
urnál Nagy-Enyeden.

Malárcsik G.
S.-A.-Ujhely.

Van szerencsénk tudatni, hogy Nagy-Enyeden **Bisztricsány Lajos** urnál
GYÁRI RAKTÁRT állítottunk fel, hol nádszövetet és gyékényeket mindig a
legjutányosabban lehet beszerezni.

Teljes tisztelettel:
Erdélyi gyékény- és nádszövet-gyár.

Van szerencsem a magtermelő birtokos urakkal tudatni, hogy **kézi heremag-
szitáimat** nagys. **dr. Szaniszló Albert** tanár ur **szakszerű utasítása** szer-
int javítottam, melyek ezen újítás következtében a **legjobbakkal bizonyul-
tak**, a **legkisebb arankaszemet** és egyéb terményekből is minden idegen
magvat, gyomot kiválasztanak; nagyobb és kisebb szemű heremagvakhoz szitá-
m 1, 2, 3, 4. számú lyukkal vannak ellátva; a sziták igen szilárdan, **horgany-
lemez**ből vannak készítve. Hogy a vevő közönség kényelmesen beszerezhesse ezen
hasznos cikket e vidék részére, **Bisztricsány Lajos** urnál bizományi
raktárt állítottam fel, ki is **darabját 5 frton** adja el. Meg vagyok győződve,
hogy e kiténo mag-rosták rövid idő múlva **egy magtermelőnél sem fognak
hiányozni**. Továbbá **sodronyfonataimat** minden meretben, és **kerti butorai-
mat** szintén ajánlom; ezek is **Bisztricsány Lajos** urnál rendelhetők meg.

Tisztelettel
Felsőmagyarországi első fa- és vassodronyáru-gyár.
DELEVÁL G. E.

Korona-tyukszem- és szemölcs-tapaszt mindenkinek ajánlok.
Egy doboz ára 30 kr. Biztos eredményről szavatolok, ellenben a pénzt
teljesen visszaadom. **Friss caviárt, angolnát, pisztrángot, szárdi-
niát és orosz halakat** jutányosan ajánlok.

Teljes tisztelettel
Bisztricsány Lajos.

1028 37—52

Friss székely turó és kaskavál mindig kapható.

KITÜNŐ JOZU CUBAKÁVÉ KILÓJA 1.60, 2—2.10.